

О. Г. ПЕТРЕНКО

**АНАЛІЗ МЕТРОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Ринкові відносини вимагають зростання не тільки кількості, але і якості випускаємої продукції, що разом з підвищенням ефективності виробництва приводить до підвищення технологічної дисципліни та збільшення вимог до якості входних продуктів: сировини, матеріалів та напівфабрикатів. У зв'язку з цим великого значення набуває метрологічне забезпечення поліграфічного виробництва, яке являє собою, згідно [1], комплекс наукових та організаційних основ, технічних засобів, правил та норм, необхідних для досягнення єдності та потрібної точності вимірювань.

Під керівництвом Державного комітету по пресі України метрологічні служби УНДІПП та КФ ВНДІКПП проводили, згідно з Галузевою програмою метрологічного забезпечення [2], аналіз стану вимірювань на поліграфічних підприємствах України з різним обсягом виробництва. Одержані результати дозволяють зробити деякі висновки щодо загального рівня метрологічного забезпечення поліграфічного виробництва України.

Показники, що характеризують стан метрологічного забезпечення обстежених підприємств, наведені в таблиці. Перш за все розглянемо такі основні показники, як загальна кількість стандартних засобів вимірювань на підприємствах та кількість засобів вимірювань за видами вимірювань.

Дані таблиці свідчать, що загальна кількість стандартних засобів вимірювань на підприємствах дуже мала, адже потрібно контролювати і вимірювати, згідно [3], понад 500 параметрів різноманітних технологічних процесів та властивостей матеріалів, напівфабрикатів, сировини та готових виробів. Перевага за кількістю засобів вимірювань геометричних величин і маси над іншими зумовлена специфікою поліграфічного виробництва.

Тут слід зазначити технічну недосконалість багатьох типів вищезгаданих засобів вимірювань, що зумовлює низьку продуктивність і недостатню точність вимірювань, а це, в свою чергу, негативно впливає на якість кінцевої продукції. Крім цього, потреба підприємств у засобах вимірювань цих видів ніколи не

Дані про метрологічне забезпечення ряду підприємств Державного комітету по пресі України

Підприємство	Стандартні засоби вимірювань, шт.													Нестандартизовані та вузькогалузеві	Загальна к-сть засобів вимірювань	Потреба у засобах вимірювань на 1988 р.	Кількість розроблених на підприємстві методик виконання вимірювань
	Геометричні	Маси	Сили і твердості	Тиску і вакууму	Часу і частоти	Руху	Густини	Розходу і рідини газу	Ф. зн. ф. х. міри	Температури	Оптичні	Електричні	Радіотехн.				
ГП РПО «По-ліграфкінга»	298	34	4	320	8	48	25	4	25	123	28	204	4	117	1242	628	48
Харківська книжкова ф-ка	68	58	2	82	4	37	3	6	18	106	1	211	3	106	705	317	28
Харківська офсетна ф-ка	58	16	2	64	7	46	45	—	1	19	6	82	2	68	416	491	32
Чернівецька обл. друкарня	101	84	—	20	1	15	9	—	1	6	4	21	—	22	284	72	—
Білоцерківська книжкова ф-ка	26	10	—	30	—	4	—	—	—	40	—	18	—	—	128	89	—
Львівська паперово-білова ф-ка	25	36	—	76	3	12	4	6	3	4	1	96	2	8	276	76	—
Жовківська міська друкарня	9	5	—	—	2	10	—	—	—	21	2	—	—	22	71	83	—

задовольняється повною мірою ні по кількості, ні по номенклатурі. Велика кількість засобів вимірювання тиску і вакууму, електричних і теплових величин визначається, головним чином, кількістю наявного на підприємствах обладнання, тому що засоби вимірювань цих видів у більшості випадків складають невід'ємну частину обладнання. Безумовно, ці засоби вимірювань мають такий же високий ступінь фізичної і моральної зношеності, що і обладнання, на якому вони встановлені — близько 50% [4].

Відношення кількості засобів вимірювань радіовеличин до кількості засобів вимірювань електричних величин, як виявив аналіз, становить на різних підприємствах від 2% до 3% і свідчать про низький рівень обслуговування як засобів вимірювань, так і наявного обладнання. Для підприємства, особливо великого, відсутність власних засобів вимірювань цих видів та спеціалістів, що можуть з ними працювати, обертається значними збитками, бо ремонт цих складних засобів і обладнання сторонніми організаціями обходиться недешево і ведеться досить довгий час.

Недостатня кількість стандартних засобів вимірювань та об'єктивно незадовільний стан науково-теоретичної і практичної реалізації питань, пов'язаних з метрологічним забезпеченням поліграфічного виробництва, породжують велику кількість нестандартизованих і вузькогалузевих засобів вимірювань, причому деяка частина з них не забезпечена метрологічною атестацією і перевіркою. Очевидно, що наявний парк засобів вимірювань поліграфічних підприємств не дозволяє одержати необхідну точність, достовірність та єдність вимірювань, а також не в стані забезпечити високу швидкість отримання такої інформації та її обробки. Таким чином, виникає сумнів у принциповій можливості стабілізації та підвищенні ефективності будь-якого технологічного процесу без докорінної зміни в сфері метрологічного забезпечення та якості продукції.

Для покращення сучасного стану з парком засобів вимірювань, контролю та випробувань необхідно вирішити проблеми, що стоять перед кожним підприємством:

- пошук інформації про загальногалузеві засоби;
- заявка та придбання необхідних загальногалузевих засобів;
- розробка та випуск нестандартизованих вузькогалузевих засобів.

Вирішення цих проблем потребує ініціативи з боку Технічного управління Державного комітету по пресі України та адміністрацій наукових й виробничих підприємств галузі.

Аналіз метрологічного забезпечення обстежених підприємств показав, що на більшості підприємств метрологічні служби від-

сутні або малочисельні. Відсутність планів діяльності метрологічних служб і метрологічного забезпечення в планах економічного та соціального розвитку підприємства, незадовільний стан обліку засобів вимірювань, несвоєчасна їх перевірка та ремонт, незабезпеченість метрологічною атестацією створених на підприємствах нестандартизованих засобів вимірювань і методик виконання вимірювань, відсутність або некомплектність фонду нормативно-технічної документації, а також низький рівень його ведення — все це негативно впливає на виконання намічених планів та завдань по випуску друкарської продукції та суттєво позначається на її якості та собівартості.

Галузевій науці сумісно з відомчим міністерством необхідно докласти багато зусиль та матеріальних витрат для підвищення рівня метрологічного забезпечення галузі, що, в свою чергу, дозволить підняти ефективність поліграфічного виробництва та покращити якість продукції.

1. ГОСТ 1.25—76 ГСС. Метрологическое обеспечение. Основные положения. 2. Отраслевая программа метрологического обеспечения полиграфических процессов // Полиграф. пром-сть: Экспресс-информация / Отечественный производственный опыт. Информпечать, 1987. Вып. 4. 3. *Вайнтрауб И. Ю., Ширяев В. С.* Метрологическое обеспечение отрасли // Полиграфия, 1988. № 2. С. 19—20. 4. *Воргачев В. М.* Перспективы развития материально-технической базы полиграфических предприятий // Полиграф. пром-сть: Обзорная информация. Информпечать, 1987. Вып. 4.

Стаття надійшла до редколегії 16.12.83